

Десислава Димова

Иън Макюън

Солар

На Поли Байд
1949-2003

Това му носи задоволство, Заека се чувства богат, когато разсъждава над края на света,
когато осъзнава, че Земята също е смъртна.

„Заека богат”, Джон Ъпдайк

Първа част

2000

Той принадлежеше към онази група от мъже – невзрачни, често плешиви, ниски, дебели, интелигентни – които бяха необяснимо привлекателни за определен тип красиви жени. Или вярваше че е такъв, а това като че ли го правеше привлекателен. Помагаше му и фактът, че някои жени го смятаха за гений, който се нуждае от спасение. Но тогавашният Майкъл Биърд беше човек с ограничен интелектуален хоризонт, неспособен да изпитва удоволствие, монотематичен, безпомощен от трагедия. Петият му брак се разпаднаше и той би трябвало да знае как да се държи, как да гледа на нещата в перспектива, как да поема отговорност. Не са ли браковете, неговите бракове, на приливи и отливи, точно когато един свършва, се задава

следващият? Но този брак беше различен. Той не знаеше как да се държи, нещата в перспектива го нараняваха и по изключение нямаше вина, която да поеме. Жена му беше тази, която имаше връзка, при това я афишираше доста открито, безнаказано и определено без угризения. Биърд откриваше у себе си, сред множеството емоции, силни мигове на срам и копнеж. Патрис се срещаше с един строител, техният строител, същият, който беше поправил къщата им, модернизирал кухнята им и залепил нови плочки в банята. Същият този здравеняк, който по време на една от почивките за чай, беше показал на Майкъл снимка на къщата си в псевдо-тюдорски стил, която беше обновил и ремонтирал със собствените си ръце, както и една лодка в ремарке под улична лампа във викториански стил, на циментовата алея, с пространство отпред, където да постави нефункционираща червена телефонна кабина. Биърд с изненада откри колко е трудно да бъдеш рогагоносец. Нещастieto не беше просто нещо. Нека никои не си мисли, че в напреднала възраст е имунизиран срещу нови преживявания.

Сам си го беше изпросил. Четирите му бивши жени – Мейзи, Рут, Елеонор и Карън, които все още се интересуваха бегло от живота му, биха се разтопили от щастие, но той се надяваше да не разберат нищо. Нито един от браковете му не беше продължил повече от шест години и си беше чисто постижение, че всички приключиха без деца. Съпругите му отрано бяха осъзнали какъв ужасен баща би бил, затова бяха взели мерки и се бяха предпазили. Биърд обичаше да си мисли, че ако беше причинил нещастие, било е за кратко и това, че не бе скаран с бившите си съпруги, не беше никак малко.

Но не и със сегашната си жена. В по-добри времена, той може би щеше да предвиди за себе си мъжествена прегръдка с двоен стандарт, с приливи на несигурна ярост, може би епизод на пиянски крясъци в задния двор посред нощ или пък да изпотроши колата ѝ, както и обмисленото преследване на по-млада жена, или подобно на Самсон да срути съпружеския храм. Вместо това, той беше парализиран от срама, от степента на своето унижение. Дори нещо по-лошо – изумяваше се от себе си заради обезпокоителния си копнеж по нея. Тези дни желанието му за Патрис го връхлиташе изневиделица, подобно пристъп на стомашен спазъм. Трябваше да приседне някъде сам и да изчака да премине. Без съмнение съществуваше такъв съпруг, който се разтрперва при мисълта, че жена му може да е с друг. Такъв съпруг може да си уреди да бъде заключен, завързан и оставен в гардероба в спалнята със запушена уста, докато на два мерта от него по-добрата му се кефи. Дали Биърд беше открил в себе си способност за сексуален мазохизъм? Никоя жена не му бе изглеждала толкова желана, както

съпругата, която неочаквано не можеше да има. За да привлече внимание към себе си, замина за Лисабон да посети стар приятел, но това бяха три безрадостни нощи. Трябваше да си върне съпругата, но не с крясъци, заплахи или с пристъпи на глупост. Нито беше в природата му и да я умолява. Беше блокирал, стъписан, не можеше да мисли за нищо друго. Първия път, когато жена му му остави бележка – *Ще остана да ноцувам у Р. хх П.* – той отиде ли до къщата-близнак в псевдо-тюрски стил с покритата моторница в ремаркетото и горещия басейн в миниатюрния заден двор, за да размаже главата на мъжа със собствения си гаечен ключ? Не, предпочете да гледа телевизия в продължение на пет часа, облечен в палтото си, изпи две бутилки вино и се опита да не мисли за нищо. И това беше грешка.

Мисленето беше единственото което му оставаше. Когато четрите му бивши съпруги разбираха за аферите му, те го ругаеха, сдържано или през сълзи, настояваха за дълги разговори рано сутрин, в които да изложат мислите си относно разрушеното доверие и в края на краищата желанието си за раздяла и всичко, което произлиза от това. Но когато Патрис случайно попадна на имейли от Сузан Рубен, математичка от Хумболтовия университет в Берлин, тя стана неестествено весела. Още същия следобед си премести дрехите в стаята за гости. За него беше голям шок, когато отвори гардероба и видя, че това е истина. Тези редици от копринени и памучни дрехи, даде си сметка той, бяха строени само за да го радват и представляваха нейната версия за лукс и удобство. Но вече не. Дори закачалките ги нямаше. Тя се усмихна по време на вечерята, докато му обясняваше, че е твърдо решена да бъде „свободна”, а след не повече от седмица, започна любовната си връзка. Какво да прави човек? Той й се извини веднъж на закуска, каза й, че малкото му прегрешение не значи нищо и й даде сериозни обещания, които вярваше че ще изпълни. Това си беше почти молба. Тя му отвърна, че няма нищо притив стореното от него. Нали и тя самата се занимаваше със същото – това се случи, когато Патрис разкри самоличността на любовника си, строител със страшното име Родни Тарпин, седемнадесет сантиметра по-висок и двадесет години по-млад от рогоносеца, чийто единствен допир с четенето, както сам се хвалеше, когато беше още просто строител в дома на семейство Биърд, бяха спортните колони на един жълт вестник.

Първият признак за нещастieto на Биърд беше дисморфията¹ или по-скоро дисморфията, от която наскоро се беше излекувал. Най-накрая се видя такъв, какъвто

¹ Дисморфия – психологическо състояние, при което индивидът чувства постоянна неудовлетвореност от фигурата си и се опитва непрекъснато да я развива.

беше всъщност. Когато излезе от банята и съзря образа си в запотеното огледало – подобно на конус розово туловище – избърса стъклото, застана прав и се загледа с невярващи очи в отражението си. Каква машина на самоубеждението го е карала толкова години да си въобразява, че подобен външен вид може да е привлекателен. Тази смешна, подобна на слама коса над ушите му, която подсилваше плешивостта му, новата торба тлъстина, която висеше под мишниците му и невинната глупост на неговата разрастващата се предница и задница. Някога можеше да подобри отражението си в огледалото, само трябваше да изпъне рамене, да застане прав и да глътне корема си. Сега тлъстините спираха усилията му. Как изобщо беше възможно да задържи млада, красива жена като нея? Наистина ли мислеше, че общественото му положение беше достатъчно, че Нобеловата му награда би я задържала в леглото му? Гол, той представляваше един нещастник, идиот, слабак. Дори осем последователни коремни преси бяха много над възможностите му. Докато Тарпин можеше да изкачи стълбите до семейната спалня, носейки петдесеткилограмово чувалче цимент под едната си мишница. Петдесет килограма? Това беше почти колкото теглото на Патрис.

Тя го държеше на разстояние с унищожителна жизнерадостност. Това бяха допълнителни оскърбления, нейните напевни поздравии, сутрешните рецитали относно семейните подробности, вечерното ѝ местонахождение. И всичко това не би имало значение, ако той беше в състояние да я презира поне малко и да направи план как да се отърве от нея. Тогава можеха да се успокоят за кратко и да разнищят петгодишния си бездетен брак. Тя, разбира се, го наказваше, но когато той и намекнеше това, тя свиваше рамене и отвърщаше, че същото важи и за него. Патрис просто беше изчакала удобна възможност, както се изрази той, а тя се изсмя, че в такъв случай му е благодарна.

В състоянието на заблуда, в което се намираше, Биърд беше убеден, че точно когато щеше да я загуби, бе открил перфектната съпруга. Това лято на 2000 г. тя носеше различни дрехи и изглеждаше различно в къщата – избелели тесни дънки, джапанки, раздърпана розова жилетка облечена върху тениска, русата ѝ коса – подстригана късо, очите ѝ – по-сини отвсякога. Имаше слаба фигура, а сега приличаше на тийнейджър. По празните, луксозни хартиени торби с въжени дръжки и тънките хартиени опаковки, разхвърляни върху кухненската маса, Биърд заключи, че тя си е купила ново бельо, което Тарпин после да сваля. Патрис беше на тридесет и четири, но все още притежаваше свежестта и жизнеността на двадесетгодишна. Тя не го дразнеше,

упрекуваше или флиртуваше с него, все пак това би било някакъв вид комуникация, а упорито усъвършенстваше явното си безразличие, с което бе решила да го унищожи.

Той трябваше да спре да я желае, но копнежът не беше така лесно преодолим. *Искаше* да я иска. Една задушна вечер си лежеше отвит на леглото и се опитваше да маструбира. Обезпокои го фактът, че не можеше да види гениталиите си, освен ако не подпреше глава на две възглавници, а и фантазиите му постоянно бяха прекъсвани от мисли за Тарпин, който като някой невеж сценичен работник се мотаеше насам натам с кофа и стълба в ръка. Имаше ли друг мъж на планетата, освен Биърд, който в този момент се опитва да си достави удоволствие с мисли за собствената си съпруга, която е само на десет метра от неговата стая? Въпросът го лиши от оправдание. А и беше твърде горещо.

Приятелите му казваха, че Патрис прилича на Мерилин Монро, или поне от определен ъгъл и при определена светлина. Той с радост приемаше това повдигащо самочувствието му сравнение, но така и не успя да окрие приликата. Сега вече я виждаше. Тя се беше променила. Имаше някаква нова пълнота в долната ѝ устна, обещание за неприятности, когато сведеше поглед, а подстриганата ѝ руса коса падаше на букли върху тила ѝ по един изкустителен старомоден начин. Определено беше похубава от Монро, особено като се разхождаше из къщата и градината през уикендите в оттенъци от русо, розово и бледосиньо. По каква юношеска цветна гама си беше паднал и то на неговата възраст.

Този юли навърши петдесет и три и тя, разбира се, не го поздрави за рождения му ден, а след три дни уж се сети за него. Подари му вратовръзка в яркозелено, като му каза, че цветът отново се връща на мода. Да, през уикендите положението беше най-зле. Тя влизаше в стаята при Биърд, без желание за разговори, но вероятно искаше той да я види, и оглеждаше наоколо почти апатично преди да излезе. Преценяваше всичко наново, не само него. Често я виждаше в долния край на градината, излегнала се на тревата под един кестен, с вестник в ръка, в очакване вечерта ѝ да започне. След това се оттегляше в стаята за гости, за да се изкъпе, облече, гримира и парфюмира. Нарочно слагаше ярко червило, сякаш четеше мислите му. Може би Родни Тарпин насърчаваше тази представа за Монро – едно клише, което Биърд се налагаше да споделя.

Ако си беше вкъщи, когато тя излизаше (правеше всичко възможно да е зает вечер), копнежът и болката му неустойимо го караха да я наблюдава от прозореца на горния етаж как излиза на вечерния хлад в Белсайз парк, как върви по градинската пътека – колко предателски от страна на градинската порта да изскърца по същия познат начин –

и как се качва в колата си – малко и пъргаво пежо, което рязко набираше скорост. Беше така нетърпелива, когато даваше газ и се отдалечаваше от бордюра, че болката му се удвояваше, тъй като си даваше сметка, че тя знае, че той я наблюдава. И тогава нейното отсъствие увисваше в летния сумрак като пушека от голям огън – еротичен заряд на невидими частици, които го караха да остава на едно място в продължение на много безцелни минути. Всъщност той не беше луд, повтаряше си го непрекъснато, но предвкусваше нещо, при това горчиво.

Това, което го поразя беше способността му да не възприема нищо друго. Когато четеше книга или водеше разговор, той наистина мислеше за нея, или за нея и Тарпин. Не беше добра идея да си стои вкъщи, когато тя излиза, за да се види с него, но след Лисабон нямаше никакво желание да се среща със стари приятелки. Вместо това се захвана да води поредица от вечерни лекции в Британското кралско научно дружество относно теорията за квантовото поле, присъедини се към радио и телевизионни дискусии, а от време на време поемаше лекциите на свои колеги, които отсъстваха по болест. Нека философите се заблуждават в противното, но физиката е лишена от човешка поквара, тя описва свят, който би съществувал, дори ако ги нямаше мъжете и жените със своите болки. В това убеждение той беше напълно съгласен с Алберт Айнщайн.

Но дори и когато хапваше до късно с приятели, пак се прибираще вкъщи преди нея и беше принуден да чака, независимо дали му иска или не, докато тя се върне, въпреки че така или иначе нищо нямаше да се случи. Патрис отиваше право в стаята си, а той оставаше в своята, защото не искаше да я среща на стълбите, полузадрямала след съвкуплението си с Тарпин. Беше горе-долу поносимо, когато оставаше да преспи у него. Горе-долу, но му струваше съня през нощта.

Една юлска нощ към два часа, си лежеше в леглото по пижама и слушаше радио, когато я чу да се прибира и незабавно, без предварително обмисляне, разигра сценка, за да я накара да ревнува и да се чувства несигурна, за да се върне при него. По ББС „Световна служба” една жена обсъждаше отживелите обичаи и как те оказват влияние върху семейния живот на турските кюрди – истинска машина на жестокостта, несправедливостта и нелепостта. Като намали звука на радиото, но не свали пръстите си от копчето, Биърд затананика на глас част от детска песничка. Прецени, че от стаята тя би чула гласа му, но не и думите. Когато завърши изречението си, увеличи звука, за да се чуе женски глас за няколко секунди, като го прекъсваше с реплики от лекция, която беше изнасял същата вечер и накара жената да отговори доста изчерпателно.

Продължи с този театър още пет минути, първо неговия глас, после този на жената, а понякога изкусно преплиташе и двата. В къщата беше тихо, но той, разбира се, се ослушваше. Отиде до банята, отвори кранчето на чешмата, пусна водата в тоалетната и се изсмя на глас. Патрис трябваше да разбере, че любовницата му е интелигентна жена. После издаде заглушен крясък, Патрис трябваше да чуе, че той се забавлява.

Не можа да спи много през ноща. В четири часа, след дълго мълчание навяващо мисли за интимност, отвори вратата на спалнята си, като през цялото време шептеше нещо, и започна да слиза по стълбите гръбом. Наведе се напред и започна да тупа с длани по стъпалата, сякаш това са стъпките на партньорката му, които слизат в такт с неговите. Такъв логически план би бил дело единствено на луд човек. След като изпрати партньорката си до антрето, сбогува се с нея, целуна я уж безмълвно и затвори вратата зад гърба ѝ, така че да се чуе из цялата къща, той се качи горе и заспа едва след шест часа, като си повтаряше наум „Съди ме по моите постижения”. Стана един час по-късно, за да може със сигурност да се натъкне на Патрис, точно когато излиза за работа, за да може сама да види колко изненадващо весел е той.

Тя се спря за момент на прага на външната врата, ключовете бяха в ръката ѝ, а натъпканата ѝ с книги чанта се връзваше в рамото на блузата ѝ с цветни мотиви. Нямахме никакво съмнение, изглеждаше съсипана, изтощена, въпреки, че гласът ѝ както винаги беше ведър. Каза му, че ще покани Родни на вечеря и че вероятно той ще пренощува, а тя би била благодарна, ако той, Майкъл, не се мярка в кухнята.

Това беше денят, в който той трябваше да пътува до Центъра в Ридинг. Замаян от изтощение и като още проклинаше своята глупост започна пътуването си загледан през зацапания прозорец на влака към предградията на Лондон, които наподобяваха учудваща комбинация от хаос и сивота. Беше негов ред да слуша гласове през стената. Невъзможно, по-скоро би стоял навън. Изгонен от собствения си дом от любовника на жена си? Невъзможно, щеше да остане и да му се опълчи. Бой с Тарпин? Невъзможно, щеше да бъде размазан на паркета в коридора. Очевидно, не беше в състояние да взема решения или да измисля планове, затова отсега нататък трябваше да се съобразява със своето нестабилно душевно състояние и да действа умерено, пасивно, почтено, да не нарушава никакви правила и да не стига до крайности.

Месеци по-късно щеше да наруши всяка точка от това свое решение, но всичко беше забравено до вечерта, тъй като Патрис се прибра без покупки (хладилникът беше свършено празен) и строителят не дойде на вечеря. Биърд я видя само веднъж тази вечер, прекосяваше коридора с чаша чай в ръка и изглеждаше някак прегърбена,

невзрачна, не приличаше толкова на филмовата икона, колкото на преуморена начална учителка, чийто личен живот не върви както трябва. Напразно ли се укоряваше толкова във влака, нима планът му наистина работеше, и в тъгата си, не беше ли Патрис принудена да отложи вечерята?

Като си мислеше за предната вечер, Биърд се учуди, че след живот, изпълнен с изневери, една нощ с въображаем приятел е не по-малко вълнуваща. За пръв път от седмици насам, се почувства леко щастлив, дори си затананика мелодия от шоупрограмата, докато си притопляше вечерята в микровълновата. Когато видя отражението си в огледалото в тоалетната на долния етаж, въпреки че лицето му беше загубило част от тлъстините си, установи, че изглежда решително, с едва доловимо изпъкнали скули и, под светлината на трийсетватовата електрическа крушка, някак си благородно – това беше ефектът от намаляващата холестерола йогуртова напитка, която се насилваше да пие всяка сутрин. Отиде да си легне, остави радиото изключено, приглуши светлината и зачака да чуе звука от разкаяното дрънчане на ноктите ѝ по вратата му.

Патрис така и не се появи, но той не се разтревожи. Нека прекара една безсънна нощ, премисляйки отново живота си и това, което е важно за нея, нека да претегли на везната на човешкото достойнство Тарпин, с мазолестите си ръце, заедно със своята покрита с гюрук лодка, и извънземния Биърд, световно известния физик. Следващите пет вечери тя си остана вкъщи, доколкото можеше да твърди със сигурност, тъй като беше зает с лекции, вечери и други събирания, и когато се прибираще, обикновено след полунощ, се надяваше самоуверените му стъпки да оставят впечатление из тъмната къща на мъж, който се прибира след уговорена среща.

На шестата вечер беше свободен и си остана вкъщи, за разлика от нея, която реши да излезе, след като прекара доста време под душа и сешоара. От своята позиция, пред малкия прозорец с широк перваз на площадката на първия етаж, той я наблюдаваше как прекосява градината и се спира до високия ред яркочервени ружи, сякаш не ѝ се иска да продължи и протяга ръка, за да разгледа едно цвете. Откъсва го, стиска го между току-що лакираните нокти на палеца и показалеца, задържа го умислено за миг и после го оставя да падне в краката ѝ. Лятната ѝ ролка от бежова коприна без ръкави и с едно плисе на талията беше нова, знак, който той не знаеше как да разчете. Тя продължи към външната врата, а той си рече че има някаква тежест в стъпките ѝ или някакво забавяне в обичайната ѝ пъргавост, а и този път потегли плавно, с нормална скорост.

Ала същата вечер, докато я чакаше, той не се почувства по-щастлив, беше объркан относно преценката си, започна да си мисли, че в крайна сметка е бил прав и шегичката с радиото е била пълен провал. За да обмисли по-добре нещата, си наля един скоч и погледа малко футбол. Вместо вечеря, изяде една кутия ягодов сладолед и половин кило шамфъстък. Беше неспокоен, дразнеше се заради неясните си сексуални потребности и стигна да заключението, че може също така да започне наново истинска любовна афера. Прекара известно време в прелистване на страниците на тефтерчето си с адреси, вира се доста време в телефонния апарат, но така и не вдигна слушалката.

Изпи останалата половин бутилка и заспа още преди единайсет, напълно облечен, и със светната лампа над главата си. Когато няколко часа по-късно се събуди от глас долитащ от долния етаж за няколко секунди не можа да разбере къде се намира. Часовникът на нощното му шкафче показваше два и половина. Беше Патрис, която говореше на Тарпин, а Биърд, добил кураж от алкохола, беше в настроение да си поприказва с него. Изправи се едва-едва на краката си и застана в средата на стаята, като се леко се олюляваше, докато се напъхваше в ризата си. Отвори вратата тихичко, всички лампи в къщата бяха светнати и това беше добре, после заслиза по стълбите без изобщо да мисли за последствията. Патрис все още говореше, а докато Биърд прекосяваше коридора, за да стигне до отворената врата на всекидневната, му се стори че се смее или си припява, докато той се канеше да прекъсне това малко тържество.

Но тя беше сама и плачеше, свита на дивана, обувките ѝ стояха странично върху дългата, стъклена холна масичка. Това беше непознат, приглушен и пронизителн звук. Ако навремето беше плакала така и за него, то трябва да е било когато е отсъствал. Спря на прага, но отначало тя не го видя. Представляваше тъжна гледка. В ръката си стискаше смачкана носна кърпичка, нежните ѝ рамене бяха превити и трепереха, и на Биърд му дожаля. Почувства, че сдобряването им е близо, и че всичко от което тя се нуждае, е един нежен допир, няколко мили думи, без въпроси, за да се сгуши в него, а той да я занесе на горния етаж. Но въпреки внезапния си прилив на чувства, знаше, че не би могъл да я пренесе, нито дори с две ръце.

Докато прекосяваше стаята, една дъска на пода изскърца и тя вдигна очи. Погледите им се срещнаха, но само за миг, защото тя вдигна рязко ръце и покри лицето си, докато се извърщаше. Биърд произнесе името ѝ, но тя поклати глава. Доста непохватно и с гръб към него, стана от дивана и вървейки почти странично, се спъна в кожата на полярната мечка, която се пързалияше много лесно по полирания дървен под. Веднъж Биърд за малко да си счупи глезена и оттогава презираше тази постелка. Не

харесваше също така и циничната ѝ, широко отворена уста с оголените и пожълтели на светлината зъби. Така и не направиха нищо, за да я закрепят здраво за пода, но за изхвърляне и дума не можеше да става, защото беше сватбен подарък от бащата на Патрис. Тя успя да запази равновесие, сети се да си прибере обувките и, докато закриваше очи със свободната си ръка, мина бързо покрай него, като се отдръпна, когато той се протегна, за да докосне ръката ѝ и отново започна да плаче, този път по-силно отпреди, докато тичаше нагоре по стълбите.

Той угаси лампите в стаята и легна на дивана. Нямахше смисъл да тръгва след нея, щом тя не го искаше, но това нямаше значение сега, защото беше *видял*. Твърде късно беше вдигнала ръка си, за да скрие синината под дясното си око, която се беше разнесла около бузата ѝ – от избледняващо синьо до ярко червено по краищата – и образуваше подутина под долния ѝ клепач, от която окото ѝ се беше затворило. Той въздъхна силно в знак на примирение. Беше неизбежно, дългът му беше ясен, трябваше да се качи в колата си, да кара до Крикълуд, да се облегне на звънеца, докато не изкара Тарпин от леглото, да излязат заедно навън – точно там под висящата лампа и да изненада омразния си опонент с поразително точен и бърз удар. Като присвиваше очи, Биърд си го представяше отново и отново, спираше се задълго върху детайлите как десният му юмрук се стоварва върху хрущяла на Тарпиновия нос и тогава, с малки подобрения, той си преповтори сцената със затворени очи и не се помръдна чак до сутринта, когато се събуди от звука на затварящата се външна врата – Патрис излизаше за работа.

Биърд заемаше почетен университетски пост в Женева, а не водеше никакви лекции там, зае името си, титлата си – професор Биърд, Нобеловият лауреат – на институтите, за заглавните части на бланките, записа се за участие в международни „инициативи”, стана член на Кралската комисия, която финансираше научни проекти, говореше по радиото с лаически изрази за Айнщайн, фотоните, или квантовата механика, помагаше за отпускането на пари за заявления. Беше консултант-редактор в три ученически списания, написа няколко несравними рецензии и препоръки, интересуваше се от клюките, научната политика, правилното разположение, софистиката, ужасяващият национализъм, отделянето на огромни суми пари от невежи министри и бюрократи за поредния ускорител на частици или взет под наем космически апарат за нов сателит, появяваше се на големи конгреси в Щатите – единадесет хиляди физици на едно място – слушаше дипломанти, които разясняваха своите изследвания, изнасяше подобни лекции, като тези по въпроса за изчисленията, в

подкрепа на Общата теория Биърд-Айнщайн, която му бе донесла Нобеловата награда. Той самият присъждаше награди и медали, получаваше почетни степени, изнасяше речи и хвалебствия след вечерите за вече пенсионирани или починали негови колеги. В един вътрешен, модифициран свят, с любезното разрешение на Стокхолм, той беше знаменитост, и от година на година, постепенно се отегчаваше от себе си, докато не се окажа лишен от алтернативи. Цялото външение и непредвидимост бяха в личния му живот. Може би това бе достатъчно, може би беше постигнал всичко, през едно гениално лято в младините си. Едно беше сигурно: бяха изминали две десетилетия, откато за последно бе седял мълчаливо, в усамотение, в продължение на часове, само с молив и тефтер в ръка, единствено да мисли, да му дойде оригинална хипотеза, да си играе с нея, да я преследва и да я разнищи. Така и не му се отдаде удобен случай – не, това беше слабо извинение. Липсваше му воля, суров материал, липсваше му искрата. Нямахше никакви нови идеи.

Но имаше едно ново учреждение за правителствени изследвания в покрайнините на Ридинг, защитено от силния шум, идващ от източното крило на магистралата, по посока на една бирена фабрика. Центърът трябваше да прилича на Националната лаборатория за възобновяема енергия в Голдън, Колорадо, близо до Денвър, можеше да споделя целите, но не земята и финансирането ѝ. Майкъл Биърд беше директорът на новия Център, въпреки че по-възрастният държавен служител – Джок Брейби, вършеше същинската работа. Административните сгради, чиито преградни стени съдържаха азбест, бяха стари. Не бяха нови и лабораториите, чиято цел някога е била да тестват вредни материали за строителството. Единственото ново нещо беше триметровата ограда от циментови стълбове и снопчета жици, с редовните предупредителни табели, която бе разпръсната около Центъра за възобновяема енергия, без съгласието на Биърд или Брейби. Скоро разбраха, че тя представляваше седемнадесет процента от бюджета за първата година. Едно мочурливо поле от двадесет акра беше купено от местен фермер, а работата по отводняването му беше още в предварителен стадий.

Биърд не беше съвсем скептичен относно промените в климата. Това беше само един проблем от целия списък с въпроси и надвиснали нещастия, който заемаше целия фон на новините, за който той прочете, леко се възмути и все пак очакваше правителството да го отчете и предприеме някакви действия. И разбира се той знаеше, че една молекула въглероден диоксид абсорбира енергия в инфрачервения слой, а човечеството изпуска тези молекули в атмосферата в огромни количества. Но той самият имаше по-важни неща, за които да мисли. Оставаше равнодушен и към едни от

най-откачените изказвания, че светът е в „опасност“ и човечеството се носи към своята гибел. Когато крайбрежните градове изчезнат под вълните, посевите се изчерпят, тогава стотици милиони бегълци ще нахлуват от една държава в друга, от един континент в друг, тласкани от наводнения, суша, глад, силни бури и непрекъснати войни за намаляващите ресурси. Съществуваше един пръстен от Стария завет като допълнение към предупрежденията за чума и потоп от жаби, който предполагаше една дълбока и вечна склонност, установена през вековете, че човек винаги живее на края на дните си, че неговата смърт е неотложно свързана с края на света, и следователно има повече смисъл, или поне не е толкова неуместна. Краят на света никога не е бил разположен в настоящето, където може да бъде видян като илюзията, която представлява, а точно зад ъгъла, и когато не свършва, се появява нов въпрос, нова дата на която това ще стане. Старият свят е бил пречистен от подстрекателско насилие, измит с кръвта на неполучилите опрощение, така както е било за Християнските секти – смърт за неверниците! Както и за Съветските комунисти – смърт за кулаците²! И за нацистите и тяхната хилядолетна фантазия – смърт за евреите! И после истинският, демократичен, съвременен еквивалент, тотална ядрена война – смърт за всички! Когато всичко това не се случва и след като Съветската империя бива погълната от вътрешните си противоречия, и при липсата на каквито и да било непреодолими грижи, освен отегчителната, безкомпромисна бедност, апокалиптичната тенденция все пак е призовала друг звяр.

Но Биърд винаги беше нащрек за някое официално назначение, с прикрепено към него възнаграждение. Две дългосрочни синекури³ наскоро бяха прилучили, а университетската му заплата, лекторският хонорар и появите му по медиите не бяха никога достатъчни. За щастие, към края на века, правителството на Блеър искаше или се оказа наистина ангажирано, а не само привидно заинтересовано, с климатичните промени и обяви редица инициативи, една от които беше Центърът – едно съоръжение за основни проучвания за нуждите на простосмъртните, поръсено със стокхолмски магически прах. На държавно равнище беше назначен нов министър, един амбициозен жител на Манчестър с популистки маниер, горд с индустриалното минало на града си, който каза на една пресконференция, че ще „отключи гения“ на британците като ги покани да предложат своите идеи и чертежи относно чистата енергия. Пред камерите

² Кулак (от руски: *юмрук*) е понятие създадено и придобило популярност в Русия преди Октомврийската революция, като е използвано за обозначаване на определена селска прослойка.

³ Синекура – платена длъжност без служебни задължения

той обеща, че на всяко предложение ще бъде отговорено. Екипът на Брейби – половин дузина зле платени младши асистенти по физика, настатнени в четири временни хижи, сред поле от кал – получиха стотици идеи и чертежи за шест седмици. Повечето от тях бяха от типа самотници, работещи под градинските навеси, а няколко бяха дошли от новосъздадени компании с енергично лого и „висящи патенти”.

През зимата на 1999 г. по време на една от седмичните си визити до обекта, Биърд преглеждаше набързо купчините от чертежи натрупани върху импровизираната масичка. В тази лавина от мечти имаше несъмнено ясни мотиви. Някои от идеите използваха вода вместо гориво за колите, рециклираха емисиите – водните пари – обратно в двигателя. Някои бяха версии на електрическия мотор или генератор, чието количество получена енергия надвишаваше количеството вложена такава и сякаш работеше с вакуумна енергия – енергията, която се предполагаше, че се намира в открития космос – или с нещо, което Биърд мислеше, че е в нарушение със закона на Ленц ⁴. Всички представляваха варианти на машина с вечен двигател. Тези самоуки изобретатели едва ли имаха ясна представа за дългата история на своите устройства или как щяха да разрушат основата на съвременната физика, ако проработеха. Изобретателите на нацията се изправяха пред първия и втория закон на термодинамиката, все едно се блъскаха в стена от чисто олово. Един от асистентите предложи идеите да бъдат сортирани според това кой закон нарушават – първи, втори или и двата едновременно.

Имаше и друга обща тема. Някои пликосе не съдържаха никакви чертежи, а само писмо, понякога половин страница, друг път десет. Авторът със съжаление обясняваше, че той – винаги беше в мъжки род – отказва да приложи по-подробни чертежи, защото било ясно, че правителствените агенции много се страхували от този вид безплатна енергия, която неговата машина би произвела, тъй като щяла да прекъсне важен източник на доходи. Или въоръжените сили щели да се възползват от неговата идея, щели да я обявят за строго секретна, а после ще я разработят за своя употреба. Или производителите на стандартна енергия щели да изпратят главорези да смажат от бой изобретателя, с цел да запазят бизнес надмощие. Или пък някой щял да открадне идеята за себе си и да натрупа състояние. Имало много печални примери за такива случки, добавяха понякога авторите. Следователно чертежите можели да бъдат видени на

⁴ Хайнрих Фридрих Емил Ленц (1804-1865) е руско-немски физик, който установява общо правило, позволяващо да се определи посоката на индуцирания ток. То гласи: „Посоката на индуцирания, променлив ток в затворен проводников кръг е такава, че магнитното поле на тока се противопоставя на изменението на магнитното поле, което поражда този ток.”

някакъв определен адрес, само от един човек от Центъра, при това с намесата на посредници.

Масата във „Втора хижа”, която беше направена от пет дървени талпи поставени върху дървено магаре, крепеше хиляда и шестотин писма и принтирани имейли, сортирани по дата. За да се запази реномето на министъра, на всички трябваше да се отговори. Брейби, един прегърбен човек, с широка челюст, беше бесен заради чистото губене на време. Бесен, но винаги готов да помогне. Биърд предлагаше всички писма да се изпратят обратно в министерството в Лондон, заедно с няколко примерни отговора. Но Брейби си спомни, че е негов ред да получи рицарско звание. А и госпожа Брейби гореше от желание това да се случи, но да ядоса министър, за който се знаеше че е близък до Номер Десет⁵, щеше да му струва ордена. И така стажантите бяха впрегнати на работа, а първия проект на Центъра – създаване на генератор, задвижван от вятъра, който да се постави върху покривите на градските сгради – беше отложен с месеци.

Повече време за Биърд, почти превърнал се в беглец от безмълвния край на петия си брак, да изучава „гениите”, кръстени така от асистентите. Той беше измъчван от фикс-идеи, параноя, безсъние и най-вече от патос, който се надигаше заради купищата чертежи и писма. Чудеше се дали пък не открива една версия на самия себе си в тези писма, на един втори Майкъл Биърд, който заради алкохол, секс, наркотици или обикновено нещастие, беше пропуснал да си вземе изпитите по физика и математика по време на следването си. Не бе успял, но все още жадуваше да мисли, да човърка, да допринася. Някои от тези мъже бяха наистина умни, но бяха длъжни заради екстравагантните си амбиции да изобретят наново колелото, а после сто и двадесет години след Никола Тесла, и асинхронния двигател⁶. После да тълкуват неумело и даже

⁵ Даунинг Стрийт 10 е резиденцията и работен офис на Министър-председателя на Обединеното кралство и главна квартира на правителството на Нейно Величество. Намира се на улица „Даунинг“ в квартал Уестминстър в Лондон. Номер 10, както често се нарича за краткост, е може би най-известният адрес в Лондон, а сградата, макар и със скромна лондонска фасада, е една от най-широко разпознаваемите в целия свят.

⁶ Асинхронният двигател е променливотокова машина. Може да бъде трифазен или еднофазен. Също така е възможно трифазен асинхронен двигател да работи като еднофазен. Асинхронните двигатели се наричат още индукционни двигатели.

твърде оптимистично теорията за квантовото поле, за да открият своето тайно гориво точно под носовите си в празнините на въздуха в своите заслони и неизползваеми спални – нулевата енергия⁷.

Квантова механика. Какво хранилище, бунище за човешкия стремеж е тя, границата, където математическата точност побеждава здравия разум, а истина и фантазия ирационално се сливат. Тук, вроденият талант за мистика може да открие всякакъв отговор, а науката да се приложи като доказателство. Ала за тези гениални мъже, които имат достатъчно свободно време, как ли биха звучали тези думи - *спектрална асиметрия, резонанс, преплитане, хармонични квантови осцилатори* - примамливи древни мелодии, хармонията на сферите, която превръща чистото олово в злато, може да накара двигател да заработи, използвайки фактически нищо, само виртуални частици, който не изпуска никакви вредни емисии и би вдъхновил човешката предприемчивост, както и би я спасил. Биърд беше трогнат от силните копнежи на тези самотни мъже. А и защо си мислеше, че са самотни? Не беше само снизхождението, което го накара да си го помисли. Не знаеха достатъчно, но знаеха прекалено много, за да го споделят с някого. Кой колега, чакащ в кръчмата или в британския легион, коя потисната жена с работа, деца и домакински задължения биха ги последвали по тези изкривени тръби в пространствено-времевия континуум, направо в дупките проядени от червеи – прекият път към единствения, окончателен отговор на глобалния проблем свързан с енергията?

Биърд създаде една рубрика, вдъхновена от Щатската служба за издаване на патенти, която подсказваше на гениите, че всички планове за вечния двигател и машини „с коефициент на полезно действие над единица”, трябва да бъдат съпроводени с работещ модел. Но нито един план нямаше такъв. Без да забравя своите амбиции, Брейби наблюдаваше внимателно стажантите, които се занимаваха с купчината чертежи. На всеки изпратен проект трябваше да се отговори индивидуално, сериозно и учтиво. Но върху масите нямаше нищо ново или по-скоро нищо ново, което да е от полза. Революционният, самотен изобретател беше измислица на масовата култура – и на Министъра.

Макар и с изключителна мудност, Центърът започна да придобива някаква форма. Дъсчената настилка беше поставена върху калта – огромен напредък – а после калта беше загладена и изчистена и до лятото вече имаше поляни, пресичани от

⁷ Нулевата енергия е най-ниската възможна енергия, която може да притежава една квантово-механична физична система, тя е енергията на основното (невъзбудено) състояние на системата.

пътечки. И съвсем скоро мястото заприлича на всеки друг скучен институт по света. Лабораториите бяха ремонтирани, а временните колиби най-накрая премахнати. Съседното поле беше отводнено, бяха изкопани основи и строежът започна. Беше нает още персонал – портиери, чистачи, управители, майстори, дори учени и разбира се, специалисти по човешки ресурси, които да намерят всички тези хора. Когато пределният брой хора беше достигнат, столът за хранене отвори врати. В елегантни тухлени къщички, близо до червенобялата бариера, бяха настатени дузина охранители в тъмносини униформи, които се държаха сърдечно помежду си и студено с почти всеки друг, сякаш си вярваха, че мястото им принадлежи по право, а останалите са натрапници.

За цялото това време нито един от шестимата стажанти не се премести на по-добре платена позиция в Калифорнийския технологичен институт (Калтек) или Масачузетския технологичен институт. В една област, изпълнена с всякакви чудаци, биографиите на тези мъже бяха изключителни. От дълго време, Биърд, който не помнеше физиономии, особено мъжки, не можеше или предпочиташе да не ги различава. Бяха на възраст между двадесет и шест и двадесет и осем години, всички високи над метър и осемдесет. Двама имаха конски опашки, четрима носеха еднакви очила без рамки, двама се казваха Майк, други двама имаха шотландски акцент, а трима носеха цветен конец около китките си. Всички бяха с избелели дънки и маратонки и горница на анцунг. Доста по-добре за Биърд бе да ги третира по един и същи начин – резервирано – сякаш са един човек. Най-добре да не обижда единия Майк като продължава разговор, който е бил започнат с другия, или да предполага, че колегата с конската опашка, очилата, шотландския акцент и без конец на китката е неповторим или не се казва Майк. Дори Джок Брейби наричаше и шестимата „конските опашки”.

Нито един от младите мъже не изпитваше особено страхопочитание към Майкъл Биърд, Нобеловия лауреат, а той си мислеше, че би трябвало. Очевидно, бяха наясно с теорията му, но на събранията се отнасяха към нея между другото, с пренебрежително мънкане, сякаш отдавна е била изместена от друга. А всъщност беше точно обратното – Общата теория Биърд-Айнщайн присъстваше във всички учебници, неопровержима, експериментално здрава. Като студенти конските опашки със сигурност са присъствали на демонстрация на „Файнман Плейд”, илюстрираща топографската същина на Биърдовата работа. Но на неофициалните сбирки в стола тези гигантски деца се превръщаха в „погранични жители” на теоретичната физика и говореха грубовато за

Общата теория, отнасяха се с нея така, както човек би се отнасял към някоя прашна формулировка на сър Хъмфри Дейви⁸, превеа кратки отпратки към БЛГ(Бегър-Ламбърт-Густавсон) или някоя вълнуваща загадка в Мембранната теория⁹(М-теория) или Намбу¹⁰ Лий 3-алгебрата¹¹, като че не прескачаха от тема на тема. А това си беше проблем. През повечето време Биърд не разбираше какво казват. „Конските опашки” говореха много бързо, с постоянен, възходящ въпросителен тон, който караше един закътан мускул в гърлото на Биърд да се стяга, докато ги слушаше. Те едва произнасяха думите, разбираха се само с малко говорене, докато някои не измъкваше „Така”, след което всички се прехвърляха на следващото изказване – човек дори не можеше да го нарече изречение.

Положението обаче, беше доста по-зле. Една от физичните теории, които те приемаха за даденост, му бе непозната. Когато я прегледа по-внимателно въщи, се подразни от дължината и сложността на изчисленията. Обичаше да мисли, че е специалист и познава всички пътища около теорията на струните и нейните вариации. Напоследък имаше прекалено много допълнения и модификации. Когато Биърд беше дванадесет годишен ученик, учителката му по математика каза на класа, че всеки път когато правят тест, ако получат като отговор единадесет деветнадесети или тринадесет двадесет и седми, то да знаят че със сигурност са сгрешили. Твърде неестествено, за да е истина. Мръщейки се цели два часа, така че на сутринта върху челото му все още имаше розови линии, той проучваше последните новости относно Бегър, Ламбърт и Густавсон – разбира се, БЛГ не беше сандвич – както и тяхното Лагранжово¹² описание на синхронните М2-брани. Бог може би е играл на зарове, но далеч не е бил толкова

⁸ Сър Хъмфри Дейви е името на английски химик. Става известен благодарение на заниманията си с физиологичното действие на някои газове, включително райския газ.

⁹ Мембранна теория(М-теория) – предполага че нашата Вселена е една мембрана със своите няколко измерения като има и други вселени увити около нас, различаващи се от нашата по едно или няколко измерения. Получава лек „дуализъм”: „измерения” на системи във форма на спирали, вселени увити като спирали, някакви мембрани. Мембранната теория, донякъде дава обяснение как може да се „пътува” в пространството и във времето.

¹⁰ Йоичиро Намбу е американски физик от японски произход, известен с изследването на спонтанното нарушение на симетрията във физиката на елементарните частици.

¹¹Лий алгебра –наречена така на Софус Лий е алгебрична структура, чиято основна употреба е при изучаването на геометричните обекти, като например Лий групи и диференцируеми многообразия. Лий алгебрата е въведена за изучаване идеята за клонящи към нула трансформирани изрази. Терминът "Лий алгебрае въведен от Херман Уейл през 1930.

¹² Жозеф Луи Лагранж е италианско-френски математик, физик, астроном известен с трудовете си в областта на математическия анализ, диференциалната геометрия и аналитичната механика.

умен, нито толкова нафукан. Материалният свят просто не можеше да бъде толкова сложен.

Но семейният можеше. В тази пародия на брак, който Биърд имаше, нищо не бе така наивно удължавано – от него – и нищо не го изтощаваше или пораждаше такива смешни блянове, качване на килограми или невиджана глупост, както петият и последен. През тези дълги месеци нямаше и един момент, в който Биърд да бъде изцяло себе си, а освен това, много скоро забрави тази си същност и изпадна в състояние на умерена и изтощителна психоза. Чуваше гласове, виждаше неща – например ненадейната, бледна красота на Патрис – в ситуации, които после решаваше, че не съществуват. Соматичните последици бяха като по учебник. Поредица от дребни неразположения разиграваха имунната му система, която се предполагаше, че трябва да го пази. Хиляди болестотворни организми плуваха на орди из крепостния ров на защитните му сили, преминаваха през стените на замъка на имунната му система, въоръжени с настинки, язви, умора, възпаление на ставите, воднисти вътрешности, акне и блефарит¹³ - едно ново, загрозяващо възпаление на клепачите, което преминаваше в огромни беловърхи ечемици, които притискаха очните ябълки и замъгляваха зрението му. Безсънието и мономанията също изкривяваха кръгозора му, а когато най-накрая се унесе в дрямка, чу гласа на новинар, който напомняше за окаяното му състояние, но не и с думи които можеше да чуе. Освен всичко, страдаше от разбираемото отчаяние на рогоносец, чиято жена, въпреки избледняващата синина под окото си, се разхождаше из къщата с триумфално изражение и престорена веселост, и избягваше всеки негов опит за сериозен разговор. Устата е много добре изразена в мозъка, а той почувства лека болка по протежението на една цепнатина в средата на долната си устна, като един ужасен белег от рана, отличителният знак на неговата участ. Как би могла да го целуне отново? Нямаше да бъде задължена, предизвикана или обвинена, нямаше да бъде обичана, не и от него.

Да, да, винаги е бил един лъжлив женкар, сам си го беше изпросил, но сега, когато си беше получил заслуженото, какво друго можеше да стори, освен да си понесе наказанието. На кой бог трябваше да поднесе извиненията си? Беше изстрадал достатъчно. След дълго и безпомощно придържане към глупави надежи, започна да преглежда пощата и имейлите си за някакви покани, които биха го отдалечили от Белсайз парк и биха влели малко самоуверена жизненост в окаяното му положение. В продължение на година, седмично пристигаха по половин дузина писма, но нищо сред

¹³ Блефарит – възпаление на клепачите

множеството покани за лекции на брега на някое плутократично, северноиталианско езеро или в някой вълнуващ немски замък, не грабваше интереса му. Почувства се прекалено слаб и чувствителен, за да обсъжда Общата теория пред още една претъпкана с колеги конференция в Ню Делхи или Лос Анджелис. Нямаше представа какво иска, но си помисли, че ще разбере веднага щом го види.

Междувременно, действаше му успокояващо да хваща веднъж седмично мърлявия сутрешен влак от Падингтън до Ридинг, да бъде посрещтан на гара Виктория, сбутана между ниски и набити блокове и да бъде возен няколко мили до Центъра в прототип на тойота Приус от някои от неразличимите „конски опашки“. Когато излезе от вкъщи, Биърд беше като обтегната, вибрираща струна, чиито трептения намаляваха, колкото повече се отдалечаваше от дома си и все повече приближаваше скъпата ограда. Вибрациите напълно утихнаха, когато махна с пръст в отговор на приятелския поздрав на охраната – само колко обичаха своя ръководител! – и се промуши под червеночерната бариера. Както обикновено, Брейби излезе, за да го посрещне и дори с едва доловима бюрократска ирония, му задържа вратата, сякаш пристигаше не рогоносец, а някой изтъкнат посетител, Шефът, на когото разчитат да се застъпи за Центъра в пресата, да накара енергийните предприемачи да се заинтересуват и може би, да изтиска още четвърт милион от разбеснелия се министър.

Двамата мъже пиха заедно кафе преди работа. Записван беше всеки напредък и закъснение, и Биърд отбелязваше всичко което се изискваше от него, след което обиколи обекта. Неофициално, още в самото начало бе предложил, че би било по-лесно да осигури допълнително финансиране, ако създаде за Центъра отделен примамлив проект, който да бъде поняен за данъкоплатеца и за медиите. И така Вятърна турбина за Употреба в Домашни Условия (ВУДУ) беше стартиран – приспособление, което всеки стопанин на къща може да инсталира върху покрива си, за да генерира достатъчно мощност и значително да облекчи месечните си сметки за ток. По покривите на градските сгради, вятърът не духа равномерно от една посока, както по високите кули в откритите полета. И така група физици и инженери бяха помолени да проучат какъв да бъде оптималния дизайн на витлата на турбината в условия на силен вятър. Биърд бе разчитал на стар приятел от Кралския въздушен институт във Фарнбъроу, да му осигури достъп до въздушния тунел, но преди това бяха нужни някои сложни изчисления по математика и аеродинамика, трябваше да се проучи някои подклон на теорията за хаоса, а Биърд изобщо нямаше нерви за това. Интересът му към технологиите беше дори по малък и от този към науката за климата. Беше решил, че

всичко е въпрос на нагаждане на изчисленията към дизайна, построяване на три или четири прототипа и тестването им в тунела. Необходими бяха още хора, тъй като редица проблеми изкачаха на дневен ред: вибрации, шум, цена, височина, движение на вятъра, прецесия на жироскопа, циклично напрежение, здравина на покривите, материали, зъбна предавака, ефективност, регулиране на фазите според електрическата мрежа, разрешителни за проектиране. Това, което беше изглеждало проста работа, се беше превърнало в чудовище, поглъщащо цялото внимание и ресурси на полупостроения Център. И нямаше връщане назад.

Биърд предпочиташе да се разхожда сам наоколо и да наблюдава виновно последиците от своето небрежно предложение. През лятото на 2000 г. всеки от стажантите си имаше своя кабинка. Дали заради разпадането на групичката или заради табелките с имената върху вратите им, но Биърд приписваше на собствената си схватливост, как образът на всеки един от младите мъже, след седем или осем месеца, се проясняваше в съзнанието му. Беше пътувал поне пет-шест пъти от гара Ридинг с Пруиса, когато вдигна поглед от речта, която щеше да изнася същата вечерта в Оксфорд, и осъзна че всеки път го возеше един и същ шофьор. Това беше един от двамата, които всъщност имаха конски опашки – висок момък, с мършаво лице, уста препълнена с едри зъби и глуповата усмивка. Той идвал от покрайнините на Суафхем в Норфолк и Биърд разбра това в първият му смислен разговор. Първо учил в Имperiал, после в Кеймбридж, след това две години в Калифорнийския технологичен институт в Пасадена. Но пребиваването му в тези легендарни университети не беше изгладило ясения му селски акцент, с невинните му замаятия, понижения и постоянна възходяща интонация, който напомняше на Биърд за купи сено и живи плетове. Казваше се Том Алдъс. В този първи разговор, младежът каза на Шефа, че кандидатствал за работа в Центъра, защото смятал че планетата е в опасност и предишния му опит в полето на практическата физика би бил от полза. И когато разбрал, че самият Биърд щял да ръководи екипа, Биърд от Общата теория Биърд-Айнщайн, той, Том Алдъс, с вълнение предположил, че основното занимание на Центъра щяло да бъде свързано със слънчевата енергия, по-специално с изкуствената фотосинтеза и това, което той наричал нано-слънчева енергия, за която бил убеден, че.....

„Слънчева енергия?“ – Биърд си повтори тихо. Знаеше много добре за какво ставаше въпрос, но все пак терминът съдържаше една съмнителна нотка в значението си, извикваше в съзнанието му картина на древнокелтски жреци от новата ера, танцуващи в летния здрач около Стоунхендж, облечени в роби. Също така, не вярваше

на човек, който често се отнасяше към „планетата” като към доказателство за големите си амбиции.

„Да!” Усмихна се с многото си зъби Алдъс в огледалото за обратно виждане. Не му беше хрумвало, че Шефа не е експерт в тази област. „Всичко е там някъде, чака ни да разберем как да го използваме, а когато това стане, ще бъдем удивени че някога изобщо сме използвали въглища, нефт и такива неща, за гориво.”

Биърд беше заинтригуван от начина по който Алдъс произнесе „такиви”. Сякаш се подиграваше на онова което се опитваше да каже. Пътуваха по околоръстен път с четири ленти, между които беше засаден глог, безполезно разпръскващ аромата си върху минаващия наблизко трафик. Предната вечер лежеше по пижама в леглото си и четеше, без никакво намерение да заспива, докато Патрис прекара цялата нощ навън. Беше се зачел в едни куп непубликувани писма на Пол Дирак¹⁴ до различни колеги, мъж изцяло завладян от науката и лишен от способност за водене на непринуден разговор и куп други човешки умения. В седем без петнадесет, Биърд беше оставил ръкописа настрана и беше отишъл в банята да се избърсне. Слънцето вече се прокрадваше между клоните на брезата пред къщата и образуваше различни фигури по мраморната настилка под краката му. Какво прахосничество, провал в начина на управление, в този ранен час слънцето да е толкова високо в небето. Докато прокарваше бърснача по наболите между веждите си косъмчета, за да си придаде по-младежки вид, Биърд си мислеше, че не би понесъл да преброи всичките часове на дневна светлина, които бе пропуснал това лято. Но какво можеше да стори, какво друго му оставаше на един млад мъж в седем сутринта, по което и да е време от годината, освен да спи или да се приготвя за работа? Сега недоспиването му продължаваше седмици наред.

„Смятате ли, че бихме могли да преживеем някакси,” – попита Алдъс, като подтисна една прозявка – „без въглища, нефт и газ?”

Младежът караше бързо по един огромен околоръстен път, толкова голям и натоварен, сякаш е състезателна писта, който ги отведе през един полегат и хлъзгав път направо на магистралата, сред страшния тътен на забързаните коли и камиони с размери на пететажни вили, които прелитаха в редица към Бристол, със сто и четиридесет километра в час, докато всички останали се престрояваха, за да

¹⁴ Пол Адриен Морис Дирак (на английски: *Paul Adrien Maurice Dirac*) е английски физик, Нобелов лауреат по физика за 1933, който за първи път теоретически обосновава съществуването на античастица, която има същата маса и спин като електрона, както и електрически заряд равен по абсолютна стойност на този на електрона, но с обратен знак.

изпреварват. Колко дълго можеше да продължава така? Биърд, слаб и уязвим заради безсънието си, се чувстваше недооценен. Магистрала №4 кипеше от такъв живот, който вече не му понасяше. Предпочиташе второкласен път, пътека за каруци или пешеходци. Сгушвайки се в скъпото си вълненото яке, Биърд слушаше Алдъс, който говореше с веселата увереност на отличник, който казва отговорите, които мисли, че учителят му иска да чуе.

„Въглицата, а след това нефтът са ни създали, но сега знаем, че ако ги горим, това ще ни унищожи. Нуждаем се от различен вид гориво или ще се погубим, ще затънем. Става въпрос за нова индустриална революция. И няма друг изход, бъдещето е в електричеството и водорода, единствените енергийни източници, за които знаем, че са чисти на този етап.”

„Значи, повече ядрена мощ.”

Младежът отмести за момент погледа си от пътя, за да срещне този на Биърд в огледалото, но тъй като го гледа твърде дълго, скованият от напрежение на задната седалка мъж, извърна очи, за да насочи взора на шофьора към лудницата отвън.

„Мръсно, опасно, скъпо. Но вие знаете, че вече имаме една ядрена електроцентраля, която работи с особени мерки за безопасност и произвежда чиста енергия, като превръща водорода в хелий, при това на безценица. Още повече, че е разположена, доста удобно, на сто и петдесет милиона километра оттук. Знаете ли какво си мисля винаги, професор Биърд? Ако на земята пристигне извънземен и види цялата тази слънчева светлина, ще остане изумен, че смятаме, че имаме енергийни проблеми. Фотоволтаици. Четох изследванията на Айнщайн по този въпрос, като и вашите. Общата теория е брилянтна. Несъмнено най-великият божи дар за нас, е откритието, че когато фотон се сблъска с полупроводник, се освобождава електрон. Законите на физиката са толкова благоприятни, толкова щедри. И чуйте това, някакъв мъж седи в гората под дъжда и умира от жажда. В ръцете си държи брадва и започва да сече с нея дървета, за да пие от мъзгата. По малко от всяко дърво. Навсякъде около него е пустош, няма никаква дива природа, а той знае, че благодарение на дейността му, гората бързо изчезва. И така, защо просто не си отвори устата и не пие от дъжда? Защото е добър в отсичането на дървета, винаги е правел нещата по този начин, мисли, че хората, които се застъпват за пиенето на дъжд, са смахнати. Този дъжд е нашата слънчева светлина, професор Биърд. Напоява планетата ни, задвижва климата и живота ни. Един сладък дъжд от фотони, и всичко което трябва да направим, е просто да протегнем чаши. Знаете ли, четох този човек да казва някъде, че е нужно само

количеството слънчева светлина, което пада на Земята за по-малко от час, за да се задоволят нуждите на човечеството за една година. „

Не особено впечатлен, Биърд попита – „И какво използваше този човек като мярка за слънчево излъчване. „

„Една четвърт от слънчевата константа.”

„Твърде оптимистично. Би трябвало да я раздели наполовина. „

„Държа си на мнението, професор Биърд. Количеството слънчево лъчение, падащо върху малки участъци от световните пустини, би ни осигурило цялата необходима енергия.

Селският тон на момъка от Норфолк, сякаш скаран с това, което казваше, започваше да утежнява и без друго болезненото състояние на Биърд. Той добави мрачно „Ако можеш да го разпространиш.”

„Да. Нови жици, по които да тече прав ток! Това са просто пари и усилия. Струва си заради планетата! Заради нашето бъдеще, професор Биърд!”

Биърд сграбчи шумно листата с речта си, за да намекне, че разговорът трябва да приключи. Същината на идеята на чудака беше, първо, да вярва, че всичките световни проблеми могат да се сведат до един и той да бъде разрешен. И второ, да говори за него непрекъснато.

Но Том Алдъс още не бе приключил с него. Когато пристигнаха в Центъра и портите бяха вдигнати, той изведъж каза, сякаш разговорът изобщо не беше прекъсвал: „Ето защо, имам предвид без да бъда неучтив, но мисля, че си губим времето с тези дребни, използващи вятъра машини. Технологията бездруго е достатъчно добра. Правителството просто трябва да я направи привлекателна за хората – необходимо е само едно усилие, а пазарът ще свърши останалото. Толкова много пари ще се спечелят. Но слънчевата енергия – най-съвременната изкуствена фотосинтеза – има още много изследвания да се правят върху нанотехнологията. Професоре, това може да сме ние!”

Алдъс държеше вратата на колата за Биърд, който уморено се измъкваше навън. Докато излизаше от колата, му каза: „Благодаря ти за мъдрите размишления. Но наистина трябва да се научиш да следиш пътя, докато шофираш.” И се обърна, за да стисне ръката на Брейби.

Затова, по време на ежеседмичните си обиколки, Биърд гледаше да избягва да се засича с Алдъс насаме, защото младият мъж винаги се опитваше да го убеждава за фотоволтаиците или безкрайно му обясняваше за тях. А в повечето случаи го

измъчваше с приятелското си отношение и ентузиазъм и сякаш не забелязваше неговата начумереност, всеки път когато му повтаряше да се откажат от ВУДУ. Разбира се, трябваше да се откажат от проекта, тъй като той поглъщаше целия бюджет и предизвикваше повече проблеми, отколкото интерес. Но все пак ВУДУ беше идея на Биърд и да се откаже от него, би било равносилно на самоубийство. Затова беше започнал да изпитва неприязън към младежа, към неговото голямо, глуповато лице, с широки ноздри, към конската му опашка, към мърлявата зеленочервена гривна на китката му, към набожната му диета от салата и кисело мляко, на която беше. Мразеше навика му да сяда неканен, с подноса си за обяд, колкото е възможно по-близо до Шефа, който единствено можеше да се чувства подтиснат от това да научи как Алдъс се е боксира за Норфолк в местния шампионат, участвал е в състезание по гребане за Кеймбридж и е финиширал седми в маратона на Сан Франциско. Имаше романи, които Алдъс искаше Биърд да прочете – романи! – разработки в модерната музика, с които си мислеше, че Шефа трябва да е наясно, филми, които бяха от особено значение, документацията относно промените в климата, която Алдъс беше преглеждал поне два пъти, но с радост би погледнал пак, ако имаше и най-малка възможност на накара Биърд също да ги прочете. Младежът имаше съзнание, проектирано посредством норфолкски акцент, да дава неуморни съвети, да отправя препоръки, да подтиква промени или да проявява ентузиазъм относно някое пътуване или почивка, книга или витамин, което само по себе си беше вид увещаване. Нищо не разрушаваше благоразположението на Биърд, както това да чуе, че трябва да прекара месец в Долината на Суот.

В сградата, където някога са тествали тухлен прах и стъклопласт за неблагоприятни последици, Биърд се скиташе между лаборатории и слушаше доклади относно напредъка от инженери, проектантите и някакви странно назовавани енергийни консултантите, които бяха отговорни за един дълъг документ, наречен „Да откриеш Микро Вятър 4.2”, от който Нобеловият лауреат не можа да се насили да прочете дори и първия параграф. През това лято толкова много хора бяха наети от Отдел човешки ресурси, самият той беше току що сформирани, че всяка седмица на Биърд му се налагаше да обяснява кой е на половин дузина непознати. Имаше много малко хора, които не бяха заети с ВУДУ и докато се разхождаше насам-натам, се почувства още поточан. След цялата тежка работа, все още нищо не беше готово за тестване в Фарънбъроу, никой не беше обърнал внимание на турбуленцията и никой не се замисляше особено, какво би станало, ако не духа вятър, защото на никого не му беше

хрумвало, че може да се произвежда интензивна електроенергия, евтино и ефикасно. Това щеше да бъде един радикален проект, да се създаде нова мощна батерия за употреба в домашни условия, но вече беше прекалено късно за тази идея, тъй като всички бяха отдадени на ВУДУ, а освен това, именно проучванията на слънчеви батерии, беше това, което Том Алдъс постоянно предлагаше. Доста по-добра идея беше, да се построи уникален ядрен реактор на брега на Дорсет Джурасик, отколкото да се разрушат милиони покриви от вибрациите, въздушните течения, обратната сила, усукванията и въртенията на някакво безполезно изобретение, за което вятърът рядко е достатъчно силен, за да създаде използваемо електричество.

Как бе възможно, чудеше се Биърд с нотка на самосъжаление, докато излизаше от един офис и се отправяше начумерено към друг, само с един случаен коментар да накара всички да се втурнат в това безцелно търсене? Отговорът беше прост. Като ответна реакция на неговото предложение, беше свикан меморандум, бяха дадени подробни предложения, дълги сто деведесет и седем страници, проектобюджети, както и бланки за разпределения, които той разписа, че одобрява, без дори да ги прочете. И защо беше всичко това? Защото Патрис започваше връзка с Тарпин, а той не беше в състояние да мисли за нищо друго.

Докато се връщаше по дългия коридор, подмина офиса на Брейби и отиде да говори с експерта по материалите, но там вътре го чакаше самия Брейби, които нетърпеливо му махаше да влиза. Зад него, залепяйки един чертеж върху бялата дъска, беше един от двамата „конски опашки”, на име Майк.

„Мисля, че открихме нещо” – каза Брейби, докато затваряше вратата зад гърба на Биърд. „Майк току-що го донесе.”

„Не ме разбирайте погрешно, професоре” – каза Майк. „ Не съм го чертал аз, само го открих.”

Брейби сграбчи Биърд за ръкава и го завлече до бялата дъска.

„Просто го погледни. Нуждая се от мнението ти.”

Върху голям бял лист се намираше една сносно начертана графика, заобиколена от дузина контури – драсканици с непрекъснати, но колебливи линии, подобни на тези в тетрадките на Леонардо да Винчи. Наблюдаван внимателно от другите двама, Биърд се беше втренчил в центъра на скицата, която представляваше дебела колона, съдържаща смесица от линии и срезове, които накрая се превръщаха в четворна спирала, правеща едно пълно завъртане. А в основта на скицата, в по-малки детайли имаше четири измерно изображение на генератор. Една от драсканиците

представляваше очертание на покрив, с телевизионна антената и спиралата закачена върху къса вертикална пръчка, вързана за комина – доста лоша монтажна арматура. Биърд се вира мълчаливо цели две минути.

„И така?“ – каза Брейби.

„И така“ – измънка Биърд. „Да, представлява интерес.“

Брейби се изсмя. „*Помислих си*, че е нещо интересно. Не знам как работи, но знаех, че е нещо.“

„Това е вариант на ротора на Дариус, старият миксер.“ В дните, когато беше щастливо или не толкова вманиачено женен, Биърд беше прекарал един следобед в четене на историята на вятърните турбини. На този етап беше решил, че физиката е относително проста. „Но различното в този чертеж е, че витлата на турбината са прикрепени към спиралата под ъгъл от шейсет градуса. И четири от тях трябва да разпространят момента на усукване, за да може евентуално турбината да се задейства от само себе си. Вероятно ще устои на силните въздушни течения. Може и да е подходяща за покрив, човек никога не знае. И така, кой сътвори това нещо?“

Но той вече знаеше отговора и се почувства двойно по-изтощен. Да слуша Лебеда от Суафсхем как празнува постижението си, началото на нова ера в разработването на турбини, беше повече отколкото можеше да понесе сега. Това трябваше да стане следващата седмица, сега Биърд искаше просто да седне някъде на тихо и да мисли за Патрис, да се вълнува безцелно. Ето колко зле бе положението.

Майк се почеса по тила и ноктите му образуваха ивици, подобни на шевовете на сиво войнишко одеало. „Беше на бюрото на Том. Предположихме, че го е оставил нарочно, за да го видим. После се развълнувахме, не можахме да го открием никъде. Направихме копие за инженерите и те вече го харесаха.“

Джок Брейби обиколи развълнуван кабинета си, върна се на бюрото и изтръгна сакото си от облегалката на стола. Снобът в Биърд го накара да пожелае да дръпне чиновника настрана, да му каже, че нищо не е измислено, не и от епохата на Блечли или поне, не и от студентските години на Биърд. Прииска му се да разполага няколко химикалки в горния джоб на сакото си. Но така и не каза нищо, само си го мислеше.

В състояние на мълчаливо вълнение, Брейби беше изпълнен с достойнство, леко приведен към своите събеседници, той им говореше с отмерен, дрезгав тон, сякаш току що се бе изправил след удостояване с рицарско звание. „Ще говоря с Алдъс, а после ще отидем заедно в Отдел проекти. Имаме нужда от точни чертежи. Могат да седнат

заедно с него и да се захванат с чертането, а междуременно, Майк, ти и останалите можете да направите изчисленията. Нали се сещаш, Закон на Брехт и т.н. „

„Закон на Бетц¹⁵.”

„Да, същото.” И Брейби тръгна на някъде.

Когато приключи с обиколките си, Биърд се усамоти в безлюдната зала за събрания зад столовата, с чиния шоколадови бисквити и голяма чаша кафе, единственото приятно място в Центъра от дълго време насам, и остави мислите си да се върнат към обекта на неговата мания. Съсредоточаваше се, с особена, почти приятна тежест в крайниците си, върху определени детайли, които напоследък бе пренебрегнал. Но първо трябваше да се насили да стане от стола и да прекоси стаята, за да угаси мърморещия телевизор, завинаги пуснат на новинарския канал. Буш срещу Гор, поглъщащи безценното внимание на лишеното от граждански права мнозинство на световното население. Седна отново на стола и посегна към чинията си.

Патрис бе несравнено най-красивата от всичките му съпруги, или по-скоро заради късо подстриганата ѝ руса коса, сега му се струваше, че тя е единствената красива съпруга, която някога е имал. Останалите четири се бяха разминали на косъм с красотата – дали заради прекалено тънкия нос, твърде широката уста или леко изпъкналата или вдлъбната брадичка или чело – тези второстепенни съпруги му се бяха понравили тогава, но само от определена перспектива, или по силата на волята и въображението, или поради измамно желание. Спря се на определени детайли, отнасящи се до Патрис. Например, тесният ѝ ханш, една по-голяма длан можеше да го обхване. Кадифената ѝ опъната кожа между издадените области на тазовата кост, изумителният полиморфизъм, който бе оформил красивата ѝ, сламеноруса коса. Щеше ли отново да види някое от тези съкровища? А сега, колкото и да беше безчувствено, трябваше да отчете синината под окото ѝ. Тя нямаше да говори с него и той може би нямаше да разбере истината. Можеше единствено да се задоволи с догатки. Предположи, че планът с жената в стаята му, чийто стъпки беше имитирал с дланите си, е проработил, и вместо да вбеси Патрис, я е омилостивил и привързал към себе си, накарал я е да се замисли какво е на път да изгуби, подтикнал я е да каже на Тарпин, че всичко е свършило и се връща при съпруга си – и така е провокирала яростта му. В този случай, насиненото ѝ око, би означавало, че беше почти негова, на Биърд, отново. Подсъзнателно, силно желаше това да бе истина. Какво пък толкова?

¹⁵ Закон на Бетц - Немският физик Алберт Бетц през 1919 година доказва, че една вятърна система не може да усвои повече от 59% от енергията на вятъра, който преминава през нея.

С механичен жест вземаше бисквити от чинията и ги пъхаше в устата си. Най-вероятно цялото тази заплетена ситуация щеше да поеме в неznайна посока. Повечето неща в света бяха неправдоподобни. Имаше много насинени и съкрушени жени, които не можеха да стоят настрана от съпрузите си насилници. Създателите на убежища за малтретирани жени, често оплакаха тази чудатост на човешката природа. Ако тя беше пристрастена към съдбата си, по лицето ѝ щеше да има повече подутини. Неговата красива Патрис. Непоносомо. Немислимо. Какво *пък толкова ли?* Може би беше отвратена именно от съчувствието на Майкъл, както и от агресията на Родни и искаше да се отърве и от двамата. Или можеше да влезе някоя вечер в стаята си и да я открие там, как го чака гола, в брачното им ложе, легнала по гръб, както едно време, с разтворени крака, а той да се приближава към нея, шептейки името ѝ, също гол. Щеше да бъде лесно, и когато се доближи до нея да обхване левия ѝ ... Но вече не беше сам, дори нямаше нужда да вдига поглед, за да разбере кой стои на вратата.

Без да си сипе кафе – не си позволшваше никакви стимуланти и смяташе, че и Биърд също не бива – Алдъс седна до Шефа и като пропусна любезностите, направо каза: „Сериозно Ви моля да прочетете част от кратката статия за слънчевата енергия в тазседмичното издание на списание *Нейчър*.”

Част от кръвта, която трябваше да бъде в мозъка на Биърд, все още беше в пениса му, въпреки че бързо се оттече, в противен случай щеше съумее да разкара Алдъс.

Вместо това каза: „Брейби те търси.”

„И аз така чух. Видели сте чертежа ми на турбината.”

„Вероятно е вече в кабинета си.”

За да покаже колко изтощен се чувства, Алдъс свали бейзболната си шапка, излегна се в креслото и затвори очи. „Трябваше да го унищожа.”

„Изглежда обещаващо” – каза Биърд против волята си. Не вярваше на никой, който ходи с бейзболна шапка извън бейзболното игрище, независимо как я носи.

„Това е смисълът. Всъщност, е революционна. Говоря за гладко усукване. Оптимален ъгъл за достъп на вятъра от всички страни. Проблемът с турбулентността е решен. Не ме разбирайте погрешно професоре, идеята е брилянтна. Но трябва да знаете, че ако Центърът се заеме с този проект, това ще са три пропиленни години на разработване, да вършим работа, която една търговска фирма би вършила с цел да печели пари. А и не е достатъчно важен, малките вятърни генератори няма да разрешат проблемите професоре. Вятърът не духа достатъчно силно в повечето градове. Имаме

нужда от нов източник на енергия за цялата цивилизация. Наистина няма много време. Би трябвало вече да полагаме основите в проучването на слънчевата енергия, преди германците и японците да откраднат проекта от нас, преди американците да се събудят. Имам някои идеи. Дори и при нашия скапан климат, все пак има инфрачервено лъчение. Но защо от всички хора, аз казвам това именно на вас? Трябва пак да погледнем фотосинтезата, да видим какво още може да научим. И за това имам някои страхотни идеи. Събирам ви една папка с информация. А и току що видях господин Брейби да отива към Отдел проекти, с тъпия ми чертеж в ръката си. О, Боже!”

Алдъс притисна ръка към затворените си очи, този път за да покаже, че страда незаслужено, но понася всичко стоически.

„Аз съм обикновен човек, професоре. Просто искам да направя онова, което е правилно за планетата.”

„Разбирам” – каза Биърд, който не може да изяде последната бисквита, която държеше в ръката си. Остави я обратно в чинията и с известно усилие стана от стола. „Трябва вече да се връщам. Ще трябва да ме откараш обратно на гарата.”

„Няма смисъл” – отвърна Алдъс, когато стана от стола и прекоси стаята с три крачки, за да отиде до телевизора, където превключваше каналите и изчакваше докато програмите се сменяха, а после увеличи звука. Сякаш беше призовал историята по телевизията в своя полза. Докарани до бедност и отчаяние, една възрастна двойка, хванати ръка за ръка, се бяха хвърлили пред влака от Лондон до Оксфорд. Местните новини не бяха показвали нищо по-кърваво от редиците изнервени пътници на гара Ридинг, които бяха отпращани и други, чакащи определени вагони, които не бяха пристигнали.

Младият мъж насочваше Биърд към вратата, сякаш беше душевно болен пациент, който се нуждаеше от баня. „Живее недалече от Белсайз парк и сега се прибирам. Не е Пруиса, но ще ви откарам до вас.”

Не разбра как Алдъс знае точно къде живее той, но и нямаше смисъл да пита. Тъй като Биърд имаше намерение да се прибере, обратно в квартирата на своето нещастие, нямаше полза да изпраща Алдъс при Джок Брейби.

След минути Шефа седеше на предната седалка на един ръждив форд ескорт и се преструваше, че слуша обяснението на посветения мъж за това, какво можеше да открие в Международния доклад на специалистите по промените в климата. Сега погледът на шофьора трябваше да се отклони на цели деведесет градуса от пътя, за да се срещне с този на събеседника си, понякога в продължение на секунди, а през това

време, по изчисленията на Биърд, изминаваха няколко стотици метри. Прииска му се да изрече, че няма нужда да го поглежда, да му говори и в същото време наблюдаваше трафика отпред и се опитваше да предположи момента, в който ще сграбчи волана. Но дори на Биърд му беше трудно да критикува човека, който го взеше безплатно, неговият домакин. По-добре да умре или цял живот да остане инвалид, отколкото да бъде невъзпитан.

След като подчерта какво очаква да прочете следващата година в третото издание на Международния доклад, Алдъс каза на Биърд – той беше петдесетия човек за последните дванадесет месеца, който го казваше – че последните десет години на двадесети век са били най-топлите или пък официално са били девет. След това започна да размишлява за уязвимостта на климата и покачването на температурите, свързано с двукратното повишаване на въглеродния диоксид над пределно допустимите норми. Когато навлязоха в същинския Лондон, Алдъс говореше за парниковия ефект, после подхвана старата песен за топящите се глетчери, нахлуващите пустини, изчезващите коралови рифове, нарушените океански течения, повишените нива на моретата, изчезването на това и онова, и още и още, докато Биърд не потъна в меланхолия от безразличие, не защото планетата беше в *опасност* – отново тази идиотска дума – а защото някой му съобщаваше това с такъв ентузиазъм. Именно това качество той не харесваше у политиците – несправедливостта и гибелта ги вдъхновяваха, те бяха като елексир за тях, като източник на енергия, доставяха им *наслада*.

И така промените в климата поглъщаха Том Алдъс. Дали имаше други теми за разговор? Да, имаше. Тревожеше за вредните газове, които колата му изпускаше и беше открил един инженер в Дагенхам, който щеше да му помогне да преправи двигателя, така че да работи с електричество. Валовия стан беше наред, проблем представляваше батерията – трябваше да я презарежда на всеки петдесет километра. Това щеше да проработи, само ако се движеше с не повече от тридесет километра в час. Най-накрая Биърд върна Алдъс към човешката тема, като го попита къде живее. В гарсонiera, в Хамстед, в долния край на градината на чичо си. Всяка седмица ходел до Суафсхем, за да посещава баща си, който имал белодробна инфекция. Майка му била починала отдавна.

Тъкмо беше започнал да разказва за майка си, когато спряха пред къщата. Биърд го прекъсна, за да му благодари за возенето, като очакваше с нетърпение срещата им да приключи, когато Алдъс излезе от колата и побърза да отвори вратата и да му помогне да излезе.

„Мога да се справя, мога и сам” – каза Биърд сопнато, но тъй като напоследък беше напълнял, едва успя да излезе, проклетата кола беше твърде ниска. Алдъс го придружи по пътеката, сякаш беше медицинска сестра в психиатрията, и тъкмо когато бяха пред външната врата и Биърд посягаше за ключа си, младежът помоли да използва тоалетната. Как да му откаже? В момента, в който влязоха, Биърд се сети, че днес Патрис имаше почивен ден, и ето тя се появи на стълбите – облечена с тесни дънки, кашмирен пуловер, домашни чехли и с екстравагантна синя превръзка на окото – слизаше, за да ги посрещне, усмихваше се любезно и им предложи кафе, още преди съпругът ѝ да успее да представи Алдъс.

За двадесетте минути, които прекараха седнали в кухнята, тя се държеше мило, накланяше нежно главата си, докато слушаше историята за майката на Алдъс, задаваше състрадателни въпроси и на свой ред разказа за своята майка, която също била починала млада. След това разговорът се разведри и всеки път когато се смееше, погледът ѝ срещаше този на Биърд. Тя го включваше в разговора, слушаше го полуусмихната, когато говореше, забавляваше се когато кажеше някой виц, и дори веднъж го докосна по ръката, за да го прекъсне. Том Алдъс беше ненадейно осенен от чувство за хумор и ги разсмя с една история за баща си, страховит учител по история, сега заядлив инвалид, който давал болничния си обяд на една изгладняла червена каня¹⁶. Алдъс продължи да се извърта и да се хили, като смутено прокарваше ръка по врата си, за да докосне конската си опашка. Нито веднъж не се сети, че планетата беше в опасност.

И така женената двойка задружно забавляваше веселия младеж, и когато дойде време да си тръгва, беше ясно, че нещо удивително се беше случило. Имаше съществена промяна в поведението на Патрис към съпруга ѝ. След като изпрати Алдъс до колата, Биърд, невярващ, че планът му с измислената любовница беше проработил, побърза да се прибере и да научи повече. Но кухнята беше празна, чашите все още с утайката, бяха по местата си върху масата, а къщата отново бе тиха. Патрис се беше оттеглила обратно в стаята си, а когато той се качи и почука на вратата ѝ, тя му отвърна недвусмислено да се маха. Просто бе искала да го измъчва със спомена за живота, който някога са имали. Патрис искаше той да вкуси именно нейното отсъствие.

Повече не я видя, докато не излезе другата вечер, оставяйки след себе си диря от непознат парфюм.

* * *

¹⁶ Каня – дневна граблива птица

